

**การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8**
**THE INTERNAL CONTROL IN RATCHABORIKANUKROH SCHOOL
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 8**

วิชาพร เปล่งผิว¹

WITCHAPUAL PLENGPHIW

มัทนา วังถนอมศักดิ์²

MATTANA WANGTHANOMSAK

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 2) แนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จำนวน 178 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 5 คน หัวหน้างาน จำนวน 68 คน และครู จำนวน 105 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากระดับมากไปหาระดับน้อยได้ ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการประเมินความเสี่ยง

2. แนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 มีแนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ควรมีการกำหนดโครงสร้าง นโยบาย กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามระดับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล และจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 2) ด้านการประเมินความ

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เสี่ยง ควรมีการสร้างความรู้เข้าใจกับบุคลากรเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและอาจส่งผลกระทบต่อผลสำเร็จของงาน ผู้บริหารและบุคลากรจะต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงร่วมกัน พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไข 3) ด้านกิจกรรมการควบคุม ผู้บริหารและบุคลากรควรดำเนินการตามนโยบายที่ได้วางไว้ โดยสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ทุกขั้นตอน มีการจัดทำคู่มือการดำเนินการในด้านต่างๆ และมีการสอบทานกันภายในองค์กร 4) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารจัดระบบสารสนเทศให้เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร จัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง มีช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้บริหารและบุคลากร และมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี 5) ด้านการติดตามและประเมินผล มีกระบวนการหรือวิธีการติดตามผลการดำเนินงานที่เป็นที่ยอมรับ มีการติดตามและประเมินผลทุกระยะของการดำเนินงาน และมีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานเสนอผู้บริหารเป็นประจำ

คำสำคัญ : การควบคุมภายใน

Abstract

The purposes of this research were to determine; 1) The internal control in Ratchaborikanukroh School under the secondary educational service area office 8 and 2) A guideline for the internal control in Ratchaborikanukroh School under the secondary educational service area office 8. The research populations were 178 personnel, consisted of 5 school administrators, 68 department heads and 105 teachers of Ratchaborikanukroh School. The questionnaire was an instrument for collecting the data. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation statistics, and content analysis.

The findings of the study were as follows:

1. The internal control in Ratchaborikanukroh School under the secondary educational service area office 8, collectively and individually, was at a high level. In descending order of arithmetic mean are control environment, monitoring, control activities, information and communications and risk assessment.

2. A guideline for improving the internal control in Ratchaborikanukroh School under the secondary educational service area office 8 in 5 dimensionns as follow 1) The Control Environment should be structured in terms of policies, strategies, and practices. Executives have a division of responsibilities based on the level of the individual background knowledge and abilities. Also, they should provide the environment to be suitable for the school context. 2) Risk Assessment, the

executives and the personnel must cooperate the risk assessment, the risk analysis and plan the risk control guidelines suitibly. 3) Control Activities, the executives and the personnel should follow the policies which are set out. It can investigate all stages of the the operations. There is a manual for operations in various fields. Also, there is the collation (review) within the organization. 4) Information and Communication, the executives provide the sufficient information systems for the personnel needs. To establish the responsibility divisions directly. There is the communicative channel between the executives and the personnel. Also there is the good security system. 5) The tracking and the evaluation, they should be operated very closely. Also, there are the tracking and the evaluation development which can be accepted and the summary of the performance report which is presented to the executives regularly.

KEY WORD : INTERNAL CONTROL

บทนำ

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่จะส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม ขณะที่การทบทวนผลการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมาสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งมีความเสี่ยงในหลายมิติที่อาจทำให้ปัญหาต่างๆ รุนแรงมากขึ้น การพัฒนาประเทศในอนาคต จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศให้เข้มแข็งภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมั่นคง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2558) การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการ

ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 2553 : 1) ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายในพ.ศ.2544 ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยเรื่องการตรวจเงินเงินดิน พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐใช้การบริหารความเสี่ยงเป็นแนวทางและหลักปฏิบัติในการจัดวางระบบมาตรฐานการควบคุมภายใน (คู่มือการบริหารความเสี่ยง 2556 : 2) ระบบการควบคุมภายใน เป็นเครื่องมือด้านการจัดการประเภทหนึ่งที่ถูกนำมาช่วยในการบริหารงาน

และเป็นกลไกพื้นฐานสำคัญของกระบวนการกำกับดูแล การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้การ ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุ วัตถุประสงค์ การที่ระบบการควบคุมภายในของรัฐยังไม่ ครอบคลุมทุกระบบงาน อาจเป็นช่องทางรั่วไหลทำให้เกิด ความเสียหายในหน่วยงาน และการดำเนินงานไม่ สมฤทธิ์ผล ทั้งนี้ จากประสบการณ์ในภาครัฐ สาเหตุส่วน หนึ่งเกิดจากการกำหนดหน้าที่และมอบหมายงานใน หน่วยงานไม่เหมาะสม การมอบหมายการปฏิบัติงานทั้ง กระบวนการให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว การ ควบคุมสอบทานและการตรวจสอบยังไม่มีประสิทธิภาพ เพียงพอ ตลอดจนขาดการประเมินและการบริหาร ความเสี่ยง (แนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในภาคร าชการ 2545 : 5)

ในการดำเนินงานของส่วนราชการทั้งจาก ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จากผลการตรวจสอบของ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า ผู้บริหารระดับสูงของ หน่วยงานภาครัฐ ส่วนใหญ่ยังเข้าใจในเรื่องการควบคุม ภายในคลาดเคลื่อน กล่าวคือ จากการขอทราบ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับร่างมาตรฐานการควบคุมภายในที่ กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินของผู้บริหาร ระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐ (ผู้รับตรวจ) จำนวน 500 หน่วยงาน ทั้งที่เป็นหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ในระหว่างปี 2554 พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เข้าใจว่าการควบคุมภายในเป็น หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบภายใน นอกจากนี้ยังเข้าใจว่าการควบคุมภายในมีความหมาย เดียวกับการตรวจสอบภายใน ซึ่งแสดงว่าผู้บริหาร หน่วยงานงานรัฐส่วนใหญ่ยังให้ความสนใจ และให้ ความสำคัญน้อยมากในเรื่องการควบคุมภายในและไม่มี การออกแบบการควบคุมภายในที่ดีมาใช้ อันหมายถึง ระบบปฏิบัติราชการที่ย่อนยาน ด้อยประสิทธิภาพ และมีจุดอ่อนให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ง่าย (การ

ควบคุมภายใน : วิธีสู่การป้องกันความเสียหายและลด ความสูญเสีย 2545 : 2-4)

โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์เป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่ง ที่ได้มีการนำการควบคุมภายในมาใช้ในการบริหารงานทั้ง สี่กลุ่มงาน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในการจัดทำรายงาน ผลการประเมินองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุม ภายใน มักจะประสบปัญหาในเรื่องของการจัดทำ รายงานผลการควบคุมภายใน ถึงแม้ว่าจะมีการประเมิน องค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง 5 องค์ประกอบ และผลการประเมินจะอยู่ในเกณฑ์ แต่ก็ยังมีจุดอ่อนที่ควร ได้รับการแก้ไขโดยด่วน นั่นคือ ผู้รับผิดชอบในเรื่องการ ควบคุมภายในยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ รายงานการควบคุมภายในอย่างแท้จริง อีกทั้งการขาด ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการประเมินความเสี่ยง เพื่อวางแผนการตรวจสอบภายในของหน่วยงานย่อย ของหัวหน้าฝ่ายงานของตนเอง ทำให้ไม่สามารถนำ ข้อมูลของแต่ละหน่วยงานย่อยมาใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลในการจัดทำตามกระบวนการควบคุมภายในได้ อย่างแท้จริง การประเมินผลการควบคุมและติดตามผล ที่ยังขาดความครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้ไม่สามารถ มองเห็นภาพของกระบวนการควบคุมภายในของ โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพได้ ส่งผลให้การจัดทำรายงาน ค่าใช้จ่ายขาดความสมบูรณ์ ครบถ้วน และขาดความ ต่อเนื่องในการติดตามผลการควบคุมภายใน ซึ่งส่งผล โดยตรงต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในและการ พัฒนาการศึกษา และในการรับรองการควบคุมภายใน ของผู้บริหารระดับส่วนงานย่อย (แบบ ปย.1) ยังพบ ปัจจัยเสี่ยงที่ยังมีอยู่เนื่องจากการควบคุมที่มีอยู่แล้วไม่ เพียงพอ ไม่สามารถป้องกันหรือลดความเสี่ยงได้ ทั้งหมด ทำให้การควบคุมภายในไม่สามารถดำเนินการ ได้ตรงตามแนวทางการปฏิบัติตามแผนปรับปรุงการ ควบคุมภายใน จึงทำให้การควบคุมภายในไม่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร (หนังสือรับรอง

การควบคุมภายในของผู้บริหารระดับส่วนงานย่อย แบบ
ป.ย.1 ประจำปีงบประมาณ 2558 : โรงเรียนราชโบริกา
นุเคราะห์, 2559.)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัย
เกี่ยวกับการควบคุมภายในโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์
สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 อันจะ
เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการควบคุม
ภายใน เพื่อเตรียมการป้องกัน หลีกเลี่ยงภาวะคุกคาม
ปัญหา อุปสรรคหรือความสูญเสียโอกาส ซึ่งจะทำให้
องค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือก่อให้เกิด
ความเสียหายต่อสถานศึกษา เพื่อช่วยในการตัดสินใจใน
การบริหารที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการให้บรรลุ
วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งจะทำให้เกิด
ประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการควบคุมภายในของโรงเรียน
ราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการควบคุม
ภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาปัญหาและความต้องการจาก
สภาพความเป็นจริง ศึกษาข้อมูล สถิติ วรรณกรรมที่
เกี่ยวข้องต่างๆ จากตำรา เอกสารวิชาการ วารสาร
เว็บไซต์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูล
ดังกล่าวมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ
ในการทำโครงร่างงานวิจัย และเสนอภาคิวิชาเพื่ออนุมัติ
โครงร่างวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย แล้วจึงสร้างเครื่องมือ
และนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จมาหาความตรงเชิงเนื้อหา
(Content Validity) และหาความเชื่อมั่น (Reliability)

และนำไปใช้กับประชากร และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และ
แปลผล นำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อคณะกรรมการผู้
ควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบ และปรับปรุง
แก้ไข แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับเพื่อดำเนินการขอสอบการ
ค้นคว้าอิสระ ตลอดจนแก้ไข ปรับปรุงตามที่
คณะกรรมการแนะนำ แล้วจัดทำรายงานการวิจัยฉบับ
สมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอจบการศึกษา
ตามหลักสูตร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากร
โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จำนวน 178 คน จำแนก
เป็น ผู้บริหาร จำนวน 5 คน หัวหน้างาน จำนวน 68 คน
และครู จำนวน 105 คน ซึ่งไม่รวมผู้วิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้
ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมี
รายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ
ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การ
ทำงาน
2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการ
ควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัด
สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ตามคู่มือ
การจัดวางระบบการควบคุมภายในและประเมินผล
ของกลุ่มตรวจสอบภายใน ระดับกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดองค์ประกอบของการ
ควบคุมภายใน มี 5 ส่วน ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมของการควบคุม หมายถึง
ปัจจัยต่างๆที่ส่งผลให้เกิดระบบการควบคุมภายในซึ่ง

ผู้บริหารมีอิทธิพลสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน เช่น ปรัชญาและลักษณะการทำงานของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารและปฏิบัติงาน โครงสร้างของหน่วยงาน นโยบายการบริหารและการพัฒนาด้านบุคลากร การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

2. การประเมินความเสี่ยง หมายถึง การระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยงและการกำหนดแนวทางการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง ประเมินผลการปฏิบัติงานในภาพรวมของหน่วยงาน กระบวนการที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงและควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่หน่วยงานยอมรับได้ คือ ศึกษาวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงานและกำหนดวัตถุประสงค์ในระดับกิจกรรม การระบุปัจจัยเสี่ยง เช่น การเปลี่ยนตัวผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สำคัญบ่อย การเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ๆของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน การวิเคราะห์และจัดระดับความเสี่ยง กำหนดวิธีการควบคุมความเสี่ยง

3. กิจกรรมการควบคุม หมายถึง ระบบการควบคุมภายในที่หน่วยงานต้องจัดให้มีเพื่อลดความเสี่ยงทำให้เกิดความคุ้มค่า และให้ผู้บริหารเกิดความมั่นใจในประสิทธิผลของการควบคุมภายในที่มีอยู่ เช่น นโยบายและวิธีปฏิบัติ การกระจายอำนาจความรับผิดชอบและการแบ่งแยกหน้าที่ การควบคุมทรัพย์สินที่มีตัวตนและเอกสารหลักฐาน การกำหนดดัชนีวัดผลการดำเนินงาน

4. สารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการบริหาร เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเงินและไม่ใช่งานการเงิน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารอื่นๆ ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอก การจัดระบบสารสนเทศในหน่วยงานสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ระบบการ

จัดการ และรวบรวมสารสนเทศในหน่วยงานการเข้าถึงและการเรียกใช้ข้อมูลมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี การจัดระบบสื่อสารภายในทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีความชัดเจน การจัดช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีความเหมาะสม

5. การติดตามและประเมินผล หมายถึง กระบวนการประเมินมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบงานต่างๆ ของหน่วยงาน รวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับ และการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลเพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายใน เช่น การจัดระบบการติดตามผลระหว่างการปฏิบัติงานมีความต่อเนื่อง การรายงานการติดตามผลการดำเนินงานเสนอให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ กระบวนการหรือวิธีการติดตามผลการดำเนินงานมีการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลมีความเหมาะสม ผลการประเมินความถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้เป็นตัวเลือก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scales (Likert อ้างถึงใน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์
2547 : 224)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับแนว
ทางการพัฒนาการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโ
บริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 8 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือสำหรับกา
รวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาวรรณกรรม หลักการ
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา เอกสาร
คู่มือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายใน และ
ได้ศึกษาแบบสอบถามเพื่อการวิจัยของนางสาคร ช่วย
ดำรงค์ (สาคร ช่วยดำรงค์ 2553 : 114-121) โดยนำ
แบบสอบถามมาหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีค่า
ความเชื่อมั่นที่ 0.9568 และนำผลจากการศึกษาไป
ปรึกษาและรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการ
ค้นคว้าอิสระ แล้วจึงจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีหน่วยวิเคราะห์ (unit of
analysis) คือ บุคลากรโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์
สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8
ประกอบด้วย ผู้บริหาร 5 คน หัวหน้างาน 68 คน ครู
105 คน รวมทั้งสิ้น 178 คน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถาม
ที่ได้รับกลับคืนมาจัดทำข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่
ได้รับกลับคืนมา ซึ่งมีความสมบูรณ์ครบทุกฉบับ
2. จัดระบบข้อมูล ตรวจสอบรวบรวมคะแนน
แบบสอบถาม

3. ลงรหัสข้อมูล นำไปคำนวณสถิติ โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามข้อมูล
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้สถิติใน
การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามรายละเอียดเกี่ยวกับเพศ
อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์
การทำงาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (frequency)
และร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการควบคุมภายในของ
โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 วิเคราะห์โดยใช้ค่ามัชฌิม
เลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(standard deviation) นำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้ไป
เปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)
(John W. Best Research in Education 1970
:190)

3. การวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการ
พัฒนาการควบคุมภายใน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
(content analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของ
บุคลากรโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัด
สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 มาทำการ
วิเคราะห์และได้ผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 8

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์
สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวม

(N = 178)

ข้อ	การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุ เคราะห์ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 8	μ	σ	ระดับ
1.	ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	4.22	.51	มาก
2.	ด้านการประเมินความเสี่ยง	4.00	.64	มาก
3.	ด้านกิจกรรมการควบคุม	4.05	.57	มาก
4.	ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	4.00	.55	มาก
5.	ด้านการติดตามและประเมินผล	4.06	.58	มาก
	รวม	4.07	.52	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$, $\sigma = .52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การควบคุมภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากระดับมากไปหาระดับน้อยได้ ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ($\mu = 4.22$, $\sigma = .51$) ด้านการติดตามและประเมินผล ($\mu = 4.06$, $\sigma = .58$) ด้านกิจกรรมการควบคุม ($\mu = 4.05$, $\sigma = .57$) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ($\mu = 4.00$, $\sigma = .55$) และด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินความเสี่ยง ($\mu = 4.00$, $\sigma = .64$) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) พบว่ามีการอยู่ระหว่าง 0.51 - 0.64 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องกัน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8

ในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ ทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครู เสนอไว้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม

1.1 กำหนดโครงสร้างของงานให้มีความชัดเจน และสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้เบื้องต้นแก่บุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด

1.2 กำหนดนโยบายและกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้มีความ

ชัดเจนให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้ และมีการติดตามและประเมินผลอยู่เสมอ

1.3-ผู้บริหารจะต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในโรงเรียนให้ชัดเจนตามความสามารถของแต่ละคน โดยจะต้องมีการส่งเสริมด้านคุณธรรม – จริยธรรมและประสิทธิผลของโรงเรียน

1.4 กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน โครงสร้างมีสายการบังคับบัญชา และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในที่ชัดเจน

1.5 มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบท โดยมีการพูดคุยกันเพื่อพัฒนาตลอดเวลา มีการกำกับติดตามระยะ 3 เดือน และระยะ 1 ภาคเรียน

2. ด้านการประเมินความเสี่ยง

2.1 สร้างความเข้าใจกับบุคลากรในหน่วยงานให้ครอบคลุมทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจและแนวทางการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เพิ่มวิธีการหาแนวทางวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและ จะมีผลกระทบต่อผลสำเร็จของงาน

2.2 มีการระบุปัจจัยความเสี่ยงเพื่อทราบแนวทางการพัฒนาต่อไป มีการร่วมกันวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาค่าที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อความสำเร็จ

2.3 บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และทุกฝ่ายงานร่วมกันวางแผนการจัดการควบคุมความเสี่ยงอย่างชัดเจน

2.4 กำหนดกรอบแนวคิด ระบุความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ มองภาพรวมความเสี่ยงที่สำคัญที่สุดก่อน และวางแผนการรับมืออย่างเหมาะสม

2.5 ผู้บริหารและบุคลากรจะต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงร่วมกันและจะต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนพร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขและร่วมมือกันพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

3. ด้านกิจกรรมการควบคุม

3.1 ผู้บริหารจะต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจนและจะต้องมีการดำเนินนโยบายตามแผนที่ได้วางไว้ และจะต้องมีการตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนเพื่อความโปร่งใสและความถูกต้อง

3.2 มีการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติร่วมกันในองค์กร โดยอาจจะศึกษาจากข้อมูลคู่มือและอาจมีการปรับปรุงให้มีคุณภาพขึ้นตลอด

3.3 การพัฒนาระบบงานของทุกฝ่ายให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ

3.4 ติดตามงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ นำผลการดำเนินงานที่ผ่านมาปรับปรุงแก้ไข และมีการดำเนินการติดตามกำกับควบคุมงานอย่างต่อเนื่อง

3.5 มีการจัดทำคู่มือการดำเนินการในด้านต่างๆ และกำหนดให้มีการสอบทานกันระหว่างหน่วยงานภายในองค์กร

4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร

4.1 พัฒนาการรวบรวมสารสนเทศให้เป็นระบบจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง รวมถึงรวบรวมข้อมูลที่นำมาให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และสัมพันธ์กับงาน

4.2 ผู้บริหารจะต้องจัดระบบสารสนเทศให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้บริหารและบุคลากรจะต้องสะดวก รวดเร็ว ทันต่อเวลา มีความครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และจะต้องมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี

4.3 มีการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในองค์กรและภายนอกองค์กรอย่างสม่ำเสมอ

4.4 ระบบสารสนเทศจะต้องสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม

4.5-จัดเก็บข้อมูลที่จะนำมาใช้ให้เป็นระบบ มี
การพัฒนาสื่อสารสนเทศ และข้อมูลต่างๆ ให้ทันสมัย

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

5.1 มีกระบวนการหรือวิธีการติดตามผลการ
ดำเนินงานจะต้องมีการกำหนดอย่างเป็นระบบเป็นที่
ยอมรับและมีความต่อเนื่อง โดยมีการสรุปรายงานผลการ
ดำเนินงานเสนอผู้บริหารเป็นประจำ

5.2 กำหนดหลักการติดตามและประเมินผล
จะต้องเป็นที่ยอมรับและมีความต่อเนื่อง อีกทั้งจะต้องมี
การนำเสนอผู้บริหารทราบอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ

5.3 พัฒนาระบบการติดตามผล ให้เป็นที่ยอมรับ
และมีความต่อเนื่องเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

5.4 มีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการ
ประเมินผลตลอดเวลา โดยเลือกขั้นตอนวิธีการให้
เหมาะสมกับบริบทที่เราจะนำมาใช้ด้วย

5.5 มีการติดตามและประเมินผลทุกระยะของ
การดำเนินงาน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การควบคุมภายใน
ของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ฯ สังกัด สำนักงานพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8” ผู้วิจัยมีประเด็นในการ
อภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุ
เคราะห์ฯ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8
ผลการศึกษา พบว่า การควบคุมภายในของโรงเรียนราช
โบริกานุเคราะห์ฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่
สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้
อาจเนื่องมาจากโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ฯ ได้มีการใช้
แนวทางการควบคุมภายในจากคู่มือการจัดวางระบบการ
ควบคุมภายในและประเมินผล กลุ่มตรวจสอบภายในระดับ
กระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาท
สำคัญในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร

ภายในโรงเรียนตามความสามารถของแต่ละบุคคลอย่าง
ชัดเจน โดยมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานที่
ชัดเจน และมีการนำคุณธรรม จริยธรรมมาใช้ในการ
บริหารโรงเรียน คณะครูสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนด
กรอบนโยบาย สร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงาน
ต่างๆ โดยได้มีการนำกระบวนการควบคุมภายในมาใช้ในการ
ดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการ
ดำเนินงาน นอกจากนี้โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ฯ ยังจัด
ให้มีคณะกรรมการดำเนินงานในเรื่องของการควบคุม
ภายในที่ชัดเจน โดยได้มีการส่งบุคลากรที่รับผิดชอบใน
เรื่องของการควบคุมภายในเข้าร่วมการอบรมในเรื่องการ
ควบคุมภายในจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี
และได้มีการขยายผลโดยการนำวิทยากรผู้เชี่ยวชาญใน
เรื่องของการควบคุมภายในมาอบรมให้แก่คณะผู้บริหาร
และหัวหน้างานต่างๆภายในโรงเรียน และทุกฝ่ายงานมี
การจัดทำแบบประเมินตนเองเพื่อนำข้อมูลจากการ
ประเมินนั้นมาจัดทำรายงานการควบคุมภายในให้ตรง
ตามระยะเวลาที่กำหนด จึงส่งผลให้โรงเรียนราชโบริกานุ
เคราะห์ฯ ตระหนักถึงความสำคัญของการควบคุมภายใน
ทำให้มีการควบคุมภายในอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ
งานวิจัยของชนิษฐา วงศ์อินทร์อยู่ งานวิจัยของจิราพร
กรกขงาม งานวิจัยของธนวรรณ สารเสวต และงานวิจัย
ของธีระวุฒิ พันธุ์เวียง ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการควบคุม
ภายในของโรงเรียน พบว่า การควบคุมภายในโดย
ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากในด้านต่างๆ 5 ด้าน
คือ ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมิน
ความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและ
การสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล และยัง
สอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของบริเวอร์ และ ลิสต์
(Brewer and List) ได้ศึกษาประสิทธิภาพระบบการ
ควบคุมภายในพบว่า “ทุกองค์กรต้องการมีระบบการ
ควบคุมภายในที่ดีที่สุด ดังนั้นการบริหารจัดการจะต้องยึด
ความสร้างสรรค์ การติดตามอย่างต่อเนื่อง

(Ongoing monitoring) และการตระหนักขั้นสูง (High awareness) ของบุคลากรทุกคน ความสามารถในการวิเคราะห์ความเสี่ยง ความสามารถในการแยกแยะปัญหา จึงจะสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จของระบบการควบคุมภายในอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาการควบคุมภายในเป็นรายด้านพบว่า การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการประเมินความเสี่ยงอยู่ในอันดับท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้มีการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การดำเนินงาน รวมทั้งมีแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนโดยนำมาจากนโยบายที่ได้กำหนดไว้ มีการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และแบ่งแยกหน้าที่การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน การมอบหมายผู้รับผิดชอบงานตามระดับความรู้ความสามารถและความสนใจ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดสรรและระดมทรัพยากรในโรงเรียนให้เหมาะสม และเพียงพอต่อการดำเนินงาน มีระบบการสอบทานการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการสอบทานกันระหว่างกลุ่มงาน และมีกระบวนการประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง จัดลำดับความเสี่ยง และบริหารความเสี่ยง เพื่อร่วมกันประเมินความเสี่ยง ป้องกันและลดความเสี่ยงตามระดับความเสี่ยง และให้เกิดความมั่นใจว่าความเสียหายหรือความผิดพลาดจะไม่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในระดับที่สามารถยอมรับได้ อีกทั้งมีการจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารเกี่ยวกับการควบคุมภายในให้เพียงพอ เหมาะสม และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ มีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดีในการเข้าถึง และเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศ และมีการกำหนดรูปแบบ

และหลักเกณฑ์การติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานการติดตามและประเมินผล และติดตามผลในระหว่างการปฏิบัติงานและการประเมินผลเป็นรายครั้ง และได้นำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นการระดมความคิดเห็นเพื่อรับทราบปัญหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนา และจัดทำรายงานผลการประเมินติดตามต่อผู้บริหารและสาธารณะเป็นประจำ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าระบบการควบคุมภายในที่วางไว้เพียงพอ เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งข้อบกพร่องที่พบจากการตรวจสอบได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสมและทันเวลา มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงมีส่วนทำให้การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ฯ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพงษ์ โกษณะสมบัติ งานวิจัยของโสวรรณี แหล่งหล้า ที่พบว่า การควบคุมภายใน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สำหรับ การควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและบุคลากรได้ร่วมกันวางโครงสร้าง นโยบายและกลยุทธ์ที่ชัดเจน และได้ดำเนินนโยบายที่มีอยู่มากำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจน และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งในการปฏิบัติงานในแต่ละกลุ่มงาน ผู้บริหารได้มีการมอบหมายงานให้แก่ผู้รับผิดชอบงานนั้นๆ โดยคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน และกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งงานเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการใช้การประชาสัมพันธ์ในทุกรูปแบบเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนทราบถึงรูปแบบการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตและมีจริยธรรมในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร นอกจากนี้ในการดำเนินการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้ร่วมกันสร้าง

บรรยากาศที่ดีในการควบคุมภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ โกษณะสมบัติ ผลการวิจัยพบว่าด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมการประเมินผลระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการมอบอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นไปตามลำดับสายการบังคับบัญชาและมีการแจ้งเวียนให้หน่วยงานหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อใช้เป็นแนวทางและเป็นหลักฐานในการปฏิบัติราชการที่ชัดเจน

2. แนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ในแต่ละด้านสามารถวิเคราะห์และสรุป ได้ดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม บุคลากรควรร่วมกันกำหนดโครงสร้าง นโยบายและกลยุทธ์การดำเนินงานของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะทำงานที่คัดเลือกจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมกับงานนั้นๆ มีการมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรและมีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน รวมถึงการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคลากรสามารถดำเนินงานได้ตรงตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน ทำให้ง่ายในการจัดสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นส่วนที่ส่งเสริมให้การควบคุมที่มีอยู่นั้นเกิดประสิทธิผล มีความเป็นเอกภาพ และแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของการควบคุมภายในของบุคลากรในโรงเรียน อันจะส่งผลไปถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานด้วย

ด้านการประเมินความเสี่ยง ควรมีการจัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรทราบแนวทางการประเมินความเสี่ยง การใช้เครื่องมือในการประเมินความเสี่ยง กำหนดกรอบเวลาในการประเมินให้ชัดเจน ร่วมกันจัดทำแบบประเมินตนเอง (CAS) ทำการประเมินความเสี่ยง และนำผลการประเมินนั้นมาวิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ทุกกลุ่มงานมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง เพราะการประเมินความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ใช้ในการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง จัดลำดับความเสี่ยง และการกำหนดแนวทางการควบคุมภายในที่ผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ดังนั้น การพัฒนากระบวนการการประเมินความเสี่ยงจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจว่าความเสียหายหรือความผิดพลาดจะไม่เกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในระดับที่สามารถยอมรับได้ และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด

ด้านกิจกรรมการควบคุม ควรมีการวางแผนทางหรือวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจนโดยนำมาจากนโยบายที่ได้กำหนดไว้ มีการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และแบ่งแยกหน้าที่การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีระบบการสอบทานการปฏิบัติงานโดยมีการสลับกันสอบทานระหว่างกลุ่มงานต่างๆภายในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติงานถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารเป็นผู้กำหนด เพื่อให้การจัดกิจกรรมการควบคุมเกิดเป็นระบบการควบคุม เป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสี่ยงและเป็นการเสนอแนะ ปรับปรุง และพัฒนาระบบการดำเนินงานและระบบการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับสถานการณ์ กิจกรรมการควบคุมจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการควบคุมภายในที่จะต้องจัดให้มีเพื่อลดความเสี่ยงและทำให้เกิดความคุ้มค่า ตลอดจนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น การจัดกิจกรรมการควบคุมที่เหมาะสมและครอบคลุมจึงเป็นไป

เพื่อให้เกิดความมั่นใจในประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่

ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ควรให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น มีการแต่งตั้งคณะทำงานในเรื่องของสารสนเทศและการสื่อสารโดยเฉพาะ มีการจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารที่เพียงพอ เหมาะสม และเป็นปัจจุบัน โดยบุคลากรสามารถเข้าถึงและเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ อีกทั้งมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สารสนเทศและการสื่อสาร เป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการกำหนดกลยุทธ์ การประเมินความเสี่ยง และกิจกรรมการควบคุม การจัดระบบสารสนเทศที่สามารถสนองต่อความต้องการอย่างเพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินงาน ตลอดจนมีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลดีต่อการดำเนินงานให้สามารถนำสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การพัฒนาระบบสารสนเทศและการสื่อสารให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับข้อมูลข่าวสาร และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านการติดตามและประเมินผล ควรกำหนดรูปแบบวิธีการและหลักเกณฑ์การประเมินผลที่มีความเหมาะสม มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการติดตามและประเมินผลทั้งในระหว่างการทำงานและการประเมินผลเป็นรายครั้ง รวมทั้งจัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผล และสรุปรายงานผลการดำเนินงานเสนอผู้บริหารเป็นประจำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการที่เกิดควบคู่กัน เป็นการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานและประเมินประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าระบบการควบคุมภายใน

ที่กำหนดไว้มีความเพียงพอและเหมาะสมเพียงใด ดังนั้น การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยปรับปรุงระบบงานให้มีความสะดวก เป็นปัจจุบัน มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ฯ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ในด้านการประเมินความเสี่ยงมีค่ามัธยฐานเลขคณิตในอันดับท้าย ดังนั้นโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ฯ ควรให้ความสำคัญในด้านการประเมินความเสี่ยง เพื่อให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ให้ดียิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนควรร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินงาน กำหนดกระบวนการประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง จัดลำดับความเสี่ยง และบริหารความเสี่ยง
2. ผู้บริหารควรให้ความไว้วางใจบุคลากรในการดำเนินการตามระดับความรู้ความสามารถ ความสนใจ และความเหมาะสม อีกทั้งให้โอกาสบุคลากรในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเสี่ยง
3. ผู้บริหารควรพัฒนาระดับความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการการควบคุมภายในให้สามารถนำมาใช้ดำเนินการภายในโรงเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพการควบคุมภายใน
ของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการควบคุม

ภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงาน
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8

รายการอ้างอิง

กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง สำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน. แนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในภาครัฐราชการ.
ม.ป.ท., 2545.

กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559. กรุงเทพฯ : สกศ,
2553.

ชนิษฐา วงศ์อินทร์อยู่. “ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมภายในกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2553.

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน. การควบคุมภายใน : วิธีสู่การป้องกันความเสียหายและลดความสูญเสีย.
กรุงเทพฯ : สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, 2545.

จิราพร กรรขงาม. “ความรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และ
หัวหน้างานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม.” วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2557.

ธนวรรณ สารเสวต. “สภาพปัญหาและแนวทางในการดำเนินการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2556.

ธีระวุฒิ พันธุ์เวียง. “การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครพนม เขต 2.” การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม, 2556.

โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์. หนังสือรับรองการควบคุมภายในของผู้บริหารระดับส่วนงานย่อย แบบ ป.ย.1
ประจำปีงบประมาณ 2558. ราชบุรี : โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์, 2559.

วันเพ็ญ แดงเสน. “การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่สอนเด็กที่มีความ
บกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2559.

โสวรรณ แผล่งหล้า. “การพัฒนาระบบการควบคุมภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
อุบลราชธานี เขต 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559.** ม.ป.ป., ม.ป.ท..

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง. **คู่มือการบริหารความเสี่ยง.** ม.ป.ท.,
2556.

อารีรัตน์ รอบคอบ. “การดำเนินการควบคุมภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครปฐม เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2553.

Brewer, David and William List. **Measuring the effectiveness of an internal control system.**

เข้าถึง เมื่อ 8 กรกฎาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.gammasl.co.uk/topic/time/index.html>.

Best, John W. **Research in Education.** 4th ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-hall Inc., 1970.

Likert, Rensis. **New Pattern of Management.** New York : McGraw Hill Inc., 1961.